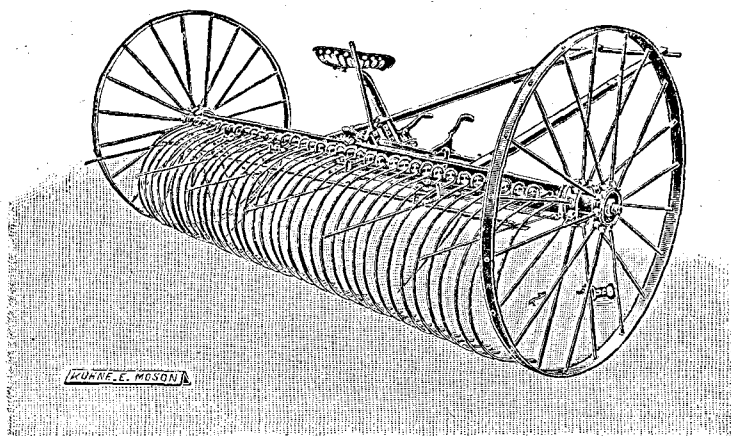
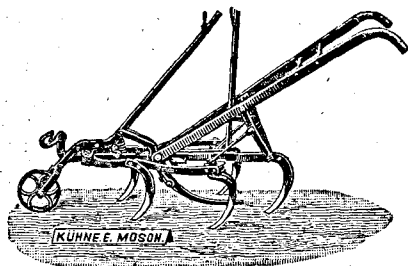

„KÜHNE“ mezőgazdasági gépgyár r.-t. Mosonban.

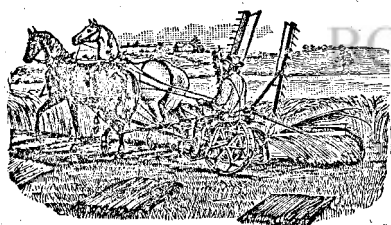

Egy- és többsoros kapáló- és töltető-
eszközök, „Columbia“ kultivátorok,
Herrmann-féle kukoricakapálók,
„Osborne“ kaszáló- és aratógépek,
szénagereblyék. Cséplőkészletek járgány- és motorhajtásra

Budapesti főraktár: VI., Vilmos-császár-ut 59.

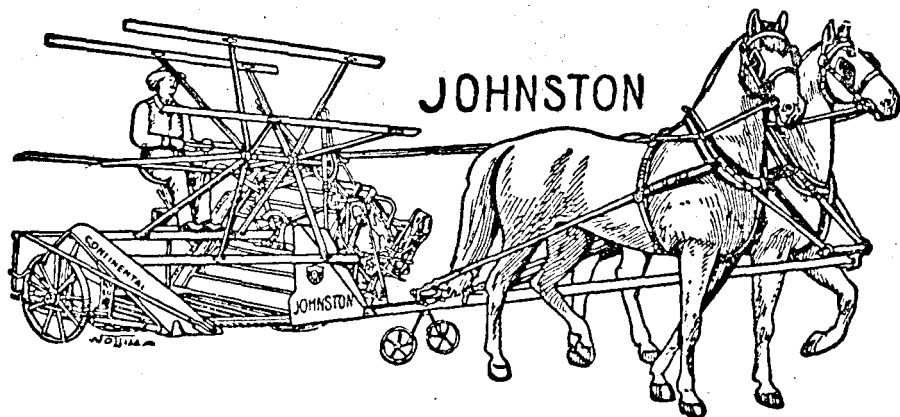
3007

Fiókraktárak: Debrecen, Kaposvár, Szabadka, Temesvár.

„Johnston“

eredeti amerikai aratógépek ugy szerkezet, mint jó anyag tekintetében a legtökéletesebbek.

3152

Az előrelátható nagy munkáshiány következtében ajánljuk „JOHNSTON“ gyártmányu
amerikai aratógépeink sürgős beszerzését, annál is inkább, mert a további behozatal
Amerikából a jövő aratáshoz alig lesz lehetséges. — Felvilágosítással készséggel szolgál:

Bächer Rudolf — Melichar Ferencz

Magyarországi vezérképviselő: Szücs Zsigmond Budapest, VI., Teréz-körut 26. szám.

Név és védjegy
törvényes
szabadalom

Patkánin

patkányirtó szer

Reitter Oszkár nagybecskereki főkapitánynak teljesen biztos hatású találmánya (nem mérge) emberre és állatra cseppet sem veszélyes. 1 doboz ára 2 korona, mely elegendő körülbelül 120 patkány kiirtásához. Ismertető leírást, melyben le van írva, hogy különféle nagyságú gazdasághoz hány doboz szükséges a teljes kiirtáshoz — kérésre ingyen küld Reitter Oszkár főkapitány, Patkánin gyáranak vezetősége Nagybecskereken.

Tökéletes biztos eredményről jótállás.

3173

Tökéletes biztos eredményről jótállás.

KOLOZSVÁRI

TAKARÉKPÉNZTAR és HITELBANK Részvénytársaság

Kolozsvár, Mátyás király-tér 7. szám.

3006

□□□

Alapjai: 3 millió 347,000 korona.

Elfogad: takarékbetéteket legelőnyösebb kamatoztatás mellett

és azokat a moratórium korlátozó határozmányaitól eltekintve

bármikor azonnal visszafizeti,

miáltal módot óhajt nyújtani a közönségnek, hogy pénzfelteslegeit a háború tartama alatt is biztos helyen elhelyezhesse.

Új intézeti székházában külön e célra épített pánccéltérképében

tűz- és betörésmentes rekeszeket

és értékeket tartalmazó ládák részére

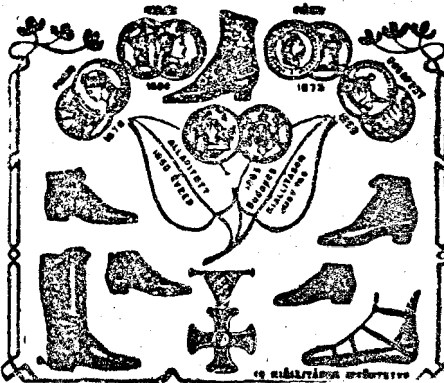
tresort tart a közönség rendelkezésére.

MATUTSEK JÓZSEF

KOLOZSVÁR, SZENTEGYHÁZ-UTCZA 3. SZ.

Fölhívja a n. é. közönség figyelmét előnyösen ismert, elsőrangú műhelyében a legjobb anyagból, legújabb divatszerint készült közkedveltségű **férfi és női cipőraktárára**

3008

Megrendelés után készít amerikai és francia vagy bármely tetszés szerinti faconu cipőket, a legkényesebb igényeknek is megfelelő kivitelben. — Vidéki megrendelések pontosan és gyors kivitelben mérték után, de legbiztosabban egy használt, a lábra találó cipő deküldésével eszközöltetnek. — Kiváló tisztelettel: Matutsek József.

Azonnali belépésre kerestetik intelligens, magyar és románul beszélő megbízható és kellő gyakorlattal bíró, középkorú, hadmentes, nős, kiscsaládu

gyakorlati gazdatiszt

jó praxissal. Eredeti, vagy hitelesített bizonyítvány-másolatokkal felszerelt pályázatok fizetési igény megjelölésével Dr. Mayer Ödön orsz. gyűl. képviselő címre Gyulafehérvárra küldendők. Személyes megjelenés csak meghívásra. (z)

Gazdák Biztosító Szövetkezete

Alakult 1900-ban. Alakult 1900-ban.

Vezérképviselő: Kolozsvár, Deák Ferencz-u. 35.

Biztosításokat elfogad tűz és jégkár ellen, ugyszintén az ember életére a legköltségesebb módokat szerint, előnyös feltételek mellett. Az üzleteredményben a biztosított tagok díjarányukban részesülnek.

A lefolyt 12 év alatt a tagok hétszer részesültek az üzletfeleslegéből. közgyűlési határozat értelmében díjvisszatérítésben.

Biztosítási ajánlatok bejuttatandók közvetlenül az igazgatósághoz, vagy az ország minden egyes helyén működő képviselők közvetítésével. Nyomtatványokkal és felvilágosítással minden irányban készséggel szolgál az igazgatóság.

Alapítványok kormány hozzájárulásával	2,527.980.—	K
Tartalékok	3,357.603.—	»
Biztosított tagjainak fennállása óta fizetett tűzkárokból	10,740.000.—	»
jégkárokból	5,042.000.—	»
Biztosított érték tűzben 1912. évben	880,000.000.—	»
jégben 1912. évben	63,000.000.—	»
Elejtület állománya	15,240.080.—	»

A Gazdák Biztosító Szövetkezete társintézménye a

GONDVISELÉS Országos Központi Segélyző Társulat után 100 koronától 1000 koronáig terjedő temetési segélybiztosítások, valamint havi befizetések ellenében 1000 koronáig terjedhető, leánykiházasítási (önállósítási) segélybiztosítások eszközöltenek. Legelőnyösebb népbiztosítás. E társulat kebelében minden községben önálló helyi csoportok szervezhetők jótékony célú működéssel. Tájékoztatót készsággel küld bárkinek is a Társulat igazgatósága, Budapest, IX. Erkel-utca 20. sz. 3012

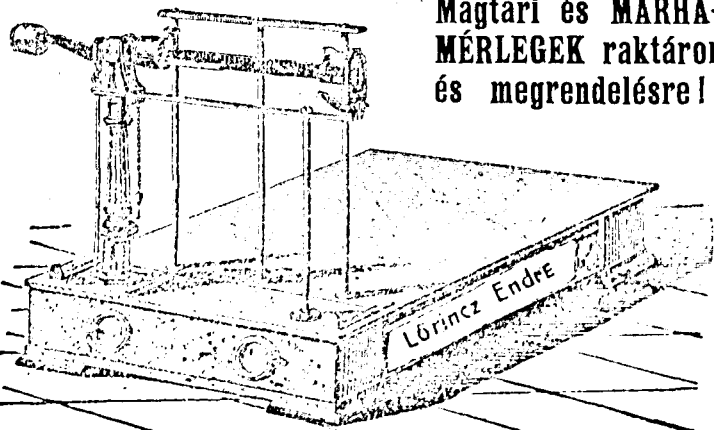
Hirdetések felvételnek a kiadó-hivatalban.

PETREUS L. UTÓDA LŐRINCZ

KITÜNTETETT OKLEVELES MÉRLEGGÉSZITŐ, ÉPÜLET- ÉS MŰ-LAKATOS, VAS- ÉS RÉZBUTORGYÁRTÓ.

3111

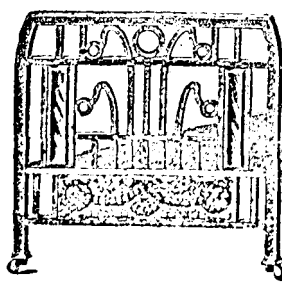
Magtári és MARHAMÉRLEGEK raktáron és megrendelésre!!

ELVÁLLAL:

Vas és fémből előállítható szakmájába vágó minden munkát. Kórházak, szállodák, gazdaságok, istállók, tehenészetek stb. fa, vagy fémbutorral való berendezését. Folyósó, lépcső és sirrások készítését. Gazdasági és kerti kerítések Kerti butorokat és sátrakat. Réz- és vaságyakat és butorokat, stb.

MAGTÁRI ÉS MARHAMÉRLEGEI MINDEN MÁSNÁL JOBBAK ÉS OLCSÓBBAK

KOLOZSVÁR, HOSSZU-UTCA 26. SZ.

Költségvetéseket és rajzokat kívánatra díjtalanul Pontos időre szállítás! Szolid és versenyképes árak! Szakszerű tökéletes munka!

ERDÉLYI GAZDA

AZ „E. G. E.” TAGJAI INGYEN KAPJÁK
ELŐFIZETÉSI ÁR: 1 ÉVRE 12 KORONA,
1/2 ÉVRE 6 KOR., EGY SZÁM 24 FILLÉR.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE
MEGJEBLENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
KOLOZSVAR, ATTILA-UTCA 10. SZÁM.
◇ A LAP TELEFON SZÁMA: 158. ◇

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkek:

A gazdák és a kenyérdrágítás	199
Aratás, tarlószántás. <i>Gáspár József</i>	199
A növénynevelés jelentősége a háború alatt és az azt követő időben. <i>Grabner Emil</i>	200
Pazarlás. <i>Ország Róbert</i>	201
Kormányintézkedések	202
Vegyes közlemények	204
Hirdetések.	

A gazdák és a kenyérdrágítás.

»Allapittassanak meg a maximális árak olyan magasságban, hogy azokban kifejezésre jussanak a termelés emelkedett költségei.« Ez volt a kérése a Gazdasági egyesületek Orsz. Szövetségének, midőn tanácskozott az idejéig termés értékesítéséről. Az a tanácskozás nem volt egyéb, mint a szakértők véleményének kifejezésre juttatása, nem érdekszervezet formulázta a maga követeléseit, hanem a szakértők jegecesítették a tagok tudását, tapasztalatát és ennek összefoglalása érett meg a G. E. O. Sz. tekintélye alatt, hogy tanácsadásul szolgáljon a mai kényes, egyúttal nehéz időben az elhatározás és a döntés jogával bíró hatóságok számára.

Ez az annyira jogos, mint szerény kívánság heves ellenzésre talált a közvélemény, többé-kevésbé hivatott és jogosult képviselőjében, amely most kizárólag a fogyasztó megbízólevelét lengeti nyilvános szereplésében, míg a mezőgazdasági termelő képviselő nélkül marad a nagyperben, amelyet ma különben a legnagyobb emberi nyomorúság kiapadhallan forrása, a háború vonultat fel irtózatot kegyetlen aceneriával.

Benne van a háború felidézte ezernyi és ezernyi méltatlanságban, igazságtalanságban az is, hogy orbi et urbi a gazdát vádolják harácsolással, törekvéssel, hogy jogosulatlan érdekeit kívánja érvényesíteni. A német birodalmi gyűlésen a szocialista tábor vádolta a gazdákat szakszervezetekkel, nálunk a merkantilistáknak a »fogyasztók« álorcája alatt kalózkodó gorillái védik a közérdeket azzal, hogy mindent el akarnak szedni a gazdától, még azokat az elvitathatatlan érdemeket is meg akarják semmisíteni, amelyeket a magyar mezőgazdaság ebben a háborúban tagadhatatlanul szerzett és amelyek iránt több érteke van a német szövetségeseknél, mint a benszülőlt, vagy legaiább illt gazdagodó »magyarnak«.

Ezekkel nem vitatkozunk, hiszen a roszhiszeműség meggyőzésére hiába sorakoztatnánk az érveket, csoportosítanánk a döntő adatokat. De igenis foglalkozni kell

a gazda kétségbevitelt igazságának a kiderítésével, kötelesség helyreállítani annak gonosz kezekkel megtámadott reputációját.

Nem a gazdák drágítják a kenyeret, hanem mint minden termelésre, úgy a mezőgazdasági termelésre is elentállhatlan hatalommal rákényszerítette a háború a termelési költségek kiszámíthatlan magasságu emelkedését. Ebben első faktor a mezőgazdaságnál a munkaerő megcsökkenése, mert ennek az első nemzeti iparnak a munkástömegéből éppen nyolcvan százalékot ragadott ki a háború. És ezek a fronton vannak. Nem hűsölnek irodákban, kórházakban, egyéb testi épséget és pihenést biztosító férhelyeken. Tessék mutatni iparágat, a melynek ilyen kontingenssel kellett adózni a nemzeti védelemnek. A veszteségi listák még többet mondanak.

Semmiféle iparágban a termelési költségei és a termelési nehézségei úgy fel nem szaporodtak a háborúban, mint a mezőgazdaságnak. Egyetlen iparág sem érzi a rekvirálások súlyát annyira, mint a mezőgazdaság. Más ipar pár hónap alatt kiheverheti a háborúban kapott sebeket, de a mezőgazdaságnak erre évekre van szüksége. Tessék csak gondolni az állatállomány pusztulására. És számba kell venni, hogy tömegárut produkál és fogyaszt a mezőgazdaság üzemében, a közlekedés kikerülhetetlen zavarai legérzékenyebben a mezőgazdaságot sújtották.

Mindezek összevéve jelentékenyen fokozták a termelés költségeit, sőt igen sok helyen a termelést meg is akasztották, lényegesen megcsökkentették. A termés, bármennyire híresztelik irányzatosan annak a kitünőt voltát, semmiesetre sem sikerült úgy, hogy annak a mennyiségében kereshessen a gazda kiegyenlítését.

A gazda csak igazságot keres: igazságot, annak a mérlegében rejtett tételek nincsenek, de benne vannak egyik oldalon az irtózatossan emelkedett termelési költségek, a másik oldalon pedig meg kell lenni ezek fedezetének, amit ma csak abban kereshet, hogy a maximális árat ne képzelődések irányítsák, hanem azok a viszonyok, amelyekkel a gazda küzdöklik.

Aratás, tarlószántás.

A címül irt mezőgazdasági munkálatok közül az egyik — az aratás — egy munkasorozatnak a végén, a másik pedig: a tarlószántás, egy másik munkasorozatnak az elején foglalnak helyet: a két munkálat tehát a végletek találkozására. Hogy ezeket a munkálatokat így össze-

kötve veszem egy rövid közlemény tárgyául, annak nemcsak egyedül az időszűrség adja meg az alkalmat, hanem az a körülmény is, hogy egyik a másikat követve, az aratást a tarlószántás, mind a kettőnek ugyanazon a helyen van a cselekvési színtere.

A mezőgazdasági munkálatok mindegyike igénybe veszi a munkás izomerejét, az aratásnál azt mondhatjuk, hogy ez a legnagyobb fokra hág, a legmelegebb időben, melyekhez harmadik szuperlativusképpen járul a munka legsürgősebb volta. Az aratás a gazdáknak minden időben várakozásuk középpontjában áll, mert hiszen az egy év fáradtságos munkájának a gyümölcsét hozza meg. Jelenleg ebben a várakozásban is a szuperlativus áll elő: hogy katonáinknak meg magunknak mielőbb kenyér legyen. A kenyér mindig nélkülözhetetlen, most azonban életfeltétel, mely a háború miatt nemcsak az egyénnek, de az államnak életére is kiterjed. Megsokasodott ellenségeink a fegyverek sorába vették a kiéheztetést is. Ezért tört oly vad dühvel az északi csorda a Kárpátokon át reánk, hogy az Alföld termését tönkre tegye s ez által megfosztva a mindennapi kenyértől — Przemysl sorsára juttassa az egész országot.

Sorrendet tartva, magára az aratásra különben nem sok mondanivalónk akad: a nagy szükség és az ahhoz alkalmazkodó magas árak teljes erejük megfeszítésére buzdítja a gazdákat, ha pedig esetleg valamit rosszul végeznének, a legmelegebb napok kiegyenlítik a hibákat. Az időszűrség is mindenek felett a tarlószántással való összefüggésnél fogva azonban foglalkozni kívánok bármily röviden mégis az aratással, mert erről egyet-mást emlékezetbe hozni a régi gazdáknak sem árt, a kezdőknek pedig éppen javára válik: a gazdasági életet a kezdő és haladó gazdák sorozata tölti be.

Az aratás beindítására a szalmás gagona mindenik neménél meg kell várni a beérést. A gabonaneműek között egyiknek sincsen még az a természete, hogy félérett állapotban, avagy éppen éretlen levágott termése utánérjék akként, amint azt a legmagasabb fokban az őszi repcénél ismerjük. Az éretlen levágott: buza, rozs, árpa és zab tehát abban az állapotban, melyben levágatott, legkisebb utánérés nélkül beszárad, miért is az éretlenség foka szerint több-kevésbé szorult szem fogja képezni a termés megfelelő hányadát. A gabonaneműek ezen természetére támaszkodva azonban még sem állíthatjuk fel ezt a következtetést, hogy az aratásra várjuk be a gabona teljes érő-

A nagy munkáshiányra való tekintettel szerezzük be a „Sidedelivery“ kombinált rendsorgyűjtő és szénaforgató gépet. Használható: 1., mint a rendsorokat oldalt lerakó rendsorgyűjtő, 2., mint a rendsorokat önmagukban egyúttal meg is forgató rendsorforgató, 3., mint szénaforgatógép és 4., mint rakáskészítőgép. Legelőnyösebben beszerezhető a

Magyar Mezőgazdák Szövetkezeténél
(Budapest, V. Alkotmány-utca 29. szám.)

Legnagyobb választék és legjutányosabb árban kapható: Divatos férfi ingek, alsónadrágok, gallérok, kézelők és finom angol és francia zsebkendők. Női len és chiffon ingek, bugyigók, szoknyák, hálóingek és kabátok. Fiu- és leánykafehérmű minden nagyságban és minőségben állandó raktár.

Sárga Kristóf utódai

fehérmű, vászon és szőnyeg nagyraktára
KOLOZSVÁRT, Deák Ferenc-utca 3. szám.

Telefonszám 567.

Mátrác, paplan, pokróc, valamint mindenféle ágyhuzat szakszerűen készítve, olcsó árban található. — Minden fajtájú és nagyságú szalon ebédlő és futószőnyeg gyapju és csipkefüggönyök.

Amerikai önműködő ablak-rolletták egyedüli főraktára.

sét, avagy éppen a tulérett állapotát, mivel ekkor még az a nagyobb baj adja elő magát, hogy sok szem ki fog peregni, ami pedig még kevésbé kívánatos, mint a szorult szeműség: be lehet, de sőt be is kell indítani az aratást tehát akkor, ha a magvak a zsenge érés állapotába jutottak: azaz a mákor az egyes szemek az ujjak között összenyomhatók ugyan, de már tejnedvet belőlük kiszorítani nem lehet.

Az aratás korai beindítása különösen fontos azért is, hogy időt nyerjünk a munkának a maga idejében bevégzésére, mert ha az aratást a teljes érésen túl is halogatni vagyunk kénytelenek, a szorult szeműségnél nagyobb veszteség lesz abban, hogy a legfejlettebb és súlyosabb szemek aratás közben kiperegnek. A legtöbbet és a leghamarább hullat: a zab és a buza, ezeknél tehát inkább tűrhető az, hogy egy-egy szem megszoruljon, mint az, hogy a súlyosabb és fejlettebb szemek kiperegjenek. Ennélfogva a buzát és zabot vághatjuk már akkor, ha még egy-egy teljes érésben lévő zöid szála is akadnak a táblák szélein.

A korai beindítását az aratásnak indokolja továbbá az is, hogy ezáltal kivegyük a termést a jégverés mindig fenyegető károsítása alól. Már sokszor megtörtént, hogy az aratás halogatása miatt, a jégverés a kész érett termést semmisítette meg.

Dacára azonban annak, hogy amint az imént láttuk, a gabonaneműek nem után érő természetűek, mégis kívánatos, hogy mindenik nemét a gabonaféléknek, a learatás után, még ha teljesen érett és beszáradt lett volna is az aratáskor, annál inkább természetesen, ha nyers vagy nedves volt, az osztagba rákás és cséplés előtt: kalangyákba, kereszttekbe, kepekbe rakni s ott tartani pár napig, a teljes kiszáradásig. A kereszttekbe rakott gabona s ezek között is különösen a buza, árpa és zab: megnyerő, élénkebb és teljesebb szint vált ki, míg az aratás után nyomban elcsépell gabona lett légyen bár teljesen kiszáradva: fakó, bágyadt, szintelen terméssel fizet.

Az aratás munkájára magára a tarlószántáshoz való viszonyánál fogva, még csak azt tartom szükségesnek kiemelni, hogy a géppel vagy kaszával való vágása a gabonának abból a szempontból is kívánatosabb, hogy így rövidebb tarló esik, ezen pedig könnyebben végezhető a sekély szántás.

Az aratást nyomban kövesse a tarlószántás. A tarlószántással sietni kell azért, mivel azokban a meleg napokban, me-

lyekben ezt a munkát végeznünk kell, nagyon hamar kiszárad a föld. Míg, ha nyomban beállítjuk az ekét, a lábán állott gabona beárnyékolása következtében, még a legnagyobb szárazságban is van annyi nyír-kosság a talajban, hogy azon sekély szántást végezni leküzdhetetlen akadályokba nem ütközik.

A tarlószántásnak s egyáltalában minden nyersszántásnak, melyet a meleg napok alatt végezhetünk, valamint minden erre az időre eső talajporhanyításnak, tehát a kapálásnak is, a termés fokozására oly szembevethető hatása van, mint azt hosszú szolgálati időm, leginkább pedig nyugdíjas éveim még kiterjedtebb gyakorlata alatt tapasztaltam, hogy ebből nem vonhatok le más következtetést, mint azt, hogy ezen munkálatok után nemcsak egyszerű talajmélással találkozunk, de ennek intenzívebb folyama alatt, itt a légköri nitrogén lekötésének is kell történnie és pedig közvetlenül s nem közvetve, mint ezt az elmélet a zöldtrágyázásnál állította fel. Más-különbem nem tudjuk megmagyarázni azt, hogy egy olyan szántó, mely az eddigi rendes — mondhatjuk itt szokásos — művelés mellett alig adott átlag évenként 3-4 mm. szemtermést, miként juthatott abba a helyzetbe minden trágyázás nélkül, csupán a jelzett művelés által, hogy egyszerre váratlanul 10 mm. terméssel fizessen.

A közbe-közbe tapasztalható s a megdőlésig fokozódó buja fejlődése a növényzetnek pedig csak megerősít ebben a fellevésünkben, mivel a növények táplálkozásának elméletéből is azt tudjuk, hogy a tápanyagok felvétele nem az egyik vagy másik tápanyag gazdagságához igazodik, hanem a nélkülözhetetlen tápanyagok közül mindig ahhoz, amelyik a legkisebb arányban van jelen.

Tarlószántásnak az elmélet kiválólag gyomirtó szerepet tulajdonít s ezt is aképpen, hogy a sekély szántással a gyommagvak kikelésre serkentelnek, melyek azután, mint már fejlődő növények, egy később, ősszel adandó ismételt szántással kiirtatnak.

Nem vonható kétségbe, hogy, mint mindenféle szántással, ugy a tarlószántással is — gyomokat irtunk, de sokkal fontosabb és jelentősebb ez a szerepe, melylyel — magyarázzuk bár miképpen az okát — a termés fokozására hat.

A tarlószántás, eltekintve ezen általam felt, talán önkényesnek látszó, fellevétől; a talajmélálás, gyomirtás és porhanyítás révén is oly fontos tényező a termés fokozására, hogy a talajművelés

sorozatában, méltán foglalhat helyet a nélkülözhetetlen munkálatok között s ennél fogva ennek szélesebb körbe bevezetése egyértelmű a termésemelésre való törekvéssel. A midőn azonban ennek kifejezést adok, mindjárt hozzá is teszem, hogy ez bizony, ez idő szerint csak jámbor óhajlás, vagy jóakaratu tanács marad, minden reménye nélkül az alkalmazhatóságának, azon egyszerű oknál fogva, mivel az igás-erő elégtelensége miatt az eddigi részben nagyon kevés (hogy ne mondjuk egy sincs) gazdaság van abban a helyzetben, hogy aratás után a tarlóföldet, nyomban felszánthassa.

Mint hogy, ha nem is éppen így, de ehhez közel hasonló helyzetben vagyunk az őszi szántással s egyáltalában a főbb ligarszántással is: e fontos talajműveletek nélkül pedig, bármennyire buzgólkodjunk a műtrágyák alkalmazása mellett, a termést magasabbra emelni nem vagyunk képesek, nagyon itt az ideje tehát annak, hogy a motortekék alkalmazása felett gondolkodjunk.

Gáspár József.

A növénynevelés jelentősége a háboru alatt és az azt követő időben.

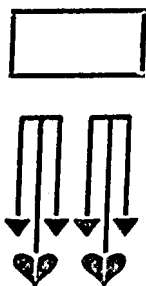
Irta: Grabner Emil.

II.

Szép sikerrel halad a burgonya nevelése is, de az erre fordított munkánk anyagi eszközök hiányában még nem olyan arányú, mint az kívánatos, pedig a Felvidék és a homoki gazdaságok termelő erejének fokozása érdekében ennek a növénynek tökéletesítése különösen fontos feladatunk volna.

A fenti okokból és egyuttal a vetőmagértékesítési bajok miatt a cukor- és takarmányrépa nevelése szintén alig fejlődik, holott ezek nevelésének fejlesztésével egyrészt a honi fajták viszonyaink között jobb életképessége révén a termések biztonságát érhetnénk el, másrészt az azokat nevelítő gazdáknak megfelelő új jövedelmi forrást nyitva, egyuttal évi több millió korona répamagbehozatalunkat is megszüntethetnénk, lényegesen javítva ezzel az ország kereskedelmi mérlegét.

A kalászos gabonafélék, tengeri és burgonya mellett rendkívül nagy hordereje volna a takarmánynövények nevelésének. Ez olyan feladat, mely csak jelentékeny anyagi erők befektetésével oldható meg, de megoldása esetén megbecsülhetetlen hordereje volna, mert a magyar állattenyésztés nagyarányu tovább-

Igen fontos minden gazdának, hogy a legujabb szerkezetű

Kalmár rendszerű kukoricza morzsolót használja, mert ezzel a legökéletesebb munkát gyorsan végezheti, nem törri a csutkát, nem hagy rajta

szemet, könnyű járatu és olcsó.

Kérjen árjegyzéket közvetlenül

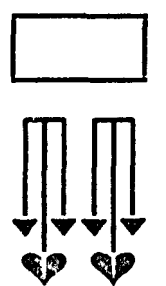
tisztító **gépgyár és vasöntöde, Hódmezővásárhely.**

Kalmár Zs. és Társa különleges

Kalmár Zs. és Társa különleges

különleges

termény-

fejlődésére, a legbiztosabb alapokat szolgáltathatná.

Ismeretes, hogy állattenyésztésünknek a takarmánytermelés az alapja. Számos helyen kiterjesztenék az állattenyésztés arányait, ha a takarmánytermő területek nagyobb terméseket szolgáltatnának és nagyon sok helyen, ahol most szám-bavehető állattenyésztés nincs, mert a szántóföldjük nem alkalmas belterjes takarmánytermelésre (homok- és sekélyrétegű talajok) felkaroznák a haszonállattartást, ha ezeken a talajokon jól termő takarmánynövények állanának rendelkezésre.

Mily nagyértékű fejlődés lehetőségét tárja tehát elénk a hazai viszonyok között jól termő takarmánynövények létesítése. Egyrészt a népünk élelmezése, akár hizlalo-, akár tejgazdaságot veszünk figyelembe, másrészt a gazdaság és az ország ezen a révén fokozódó jövedelme, de egyúttal a belterjes állattenyésztés rendkívüli közvetlen haszna a gazdaság trágyacerejének fokozódásában, ami ismét a szántóföldi növények nagyobb termésében jut kifejezésre.

Számtalan olyan gazdaságunk van, a mely rendelkezik a haszonállattartás berendezésére szükséges anyagi erővel, de jó takarmánytermő terület hiányában nem teheti azt, de ha segítségére tövünk olyan takarmánynövények létesítésével, a melyek ilyen talajokon is — megfelelő trágyázást feltételezve — jó takarmánytermést szolgáltatnak, a haszonállattartás és állattenyésztés kiterjesztése biztosítva van.

Ez az út már nemcsak a növényne-mesítés vagy az állattenyésztés ügye, hanem egyúttal nagyon jelentékeny terjedelmű gyengén termő területeink jobb hasznosítása is azért, mert ugy a homok, mint a sekélytalajú gazdaságok igen nagy kiterjedésben vannak az országban, ez okból nemzeti termelésünk kifejlesztése érdekében ez a kérdés nem kicsinyelhető.

Vegyük ehhez figyelembe azt, hogy mennyit ér egy jó takarmánytermő föld-del bíró gazdaságnak az, ha 20 mm. széná helyett 30 mm. vagy ennél is több, 30—40 mm. lucerna helyett 10—15 mm.-val többet termel kat. holdanként, akkor beáthatjuk a takarmánynövények nemesítésének jelentőségét, mert bár megfelelő trágyázással lényegesen fokozhatjuk jó talajon a takarmánytermést, ha termőképesebb fajtáink vannak, ennek hatása is fokozottabb mértékben juthat érvényre.

Ezek alapján a takarmánynövények nemesítését csaknem olyan fontosnak tartom, mint a kalászos gabonaféléket és pedig egyrészt abban az irányban, hogy gyenge takarmánytermő területeink számára jó takarmányt termő növényeket, másrészt a jó takarmánytermő területek részére az eddiginél termőképesebb új fajtákat létesítsünk.

Ebben az irányban ezideig megtörtént az első lépés, amennyiben az orsz. m. kir. növényne-mesítő intézet, létesítésének első évétől kezdve munkába vette a lóhere és lucerna nemesítését és amint az öt évre terjedő tapasztalatok mutatják, van egy olyan lucernafajtánk, amely sekély talajokon és homokon is két kaszá-lással jó takarmánytermést fog szolgál-

latni, de ennek szélesebbkörű forgalomba hozatala csak 2—3 év múlva következhetik be; a többi irányban az anyagi erők elégtelensége miatt nem volt beható munkásság kifejthető.

A takarmánynövények sokfélegűsége és a bennük rejlő formák rendkívüli nagyszáma, ezeknek a növényeknek eredményes nemesítését nemcsak körülményessé hanem a közlendő tenyészanyag nagy tömege folytán lényegesen költségessé teszi. Ezért azzal egyes gazda nem foglalkozhatik és mint állami feladat az szintén csak úgy oldható meg, ha jelentékeny anyagi eszközök állanak erre a célra külön rendelkezésre. Nem kellenek erre a célra százezer koronák, de körülbelül annyi, mint amennyi ezidőszerint fordítatik az állami költségvetésben a növényne-mesítés fejlesztésére.

(Folytatjuk.)

Pazarlás.

II.

Ezek a számok megfelelnek a valóságnak, ha az országban levő összes gépek 30 napon át teljesen ki volnának használva. Tudjuk azonban azt, hogy a gépek teljes kihasználása csakis a legjobban kezelt nagygazdaságokban lehetséges, míg a közepes és kisebb gazdaságokban és bércsépészvállalkozóknál, akár magánosok azok, akár pedig társaságok vagy szövetkezetek, a kihasználás nem lehet teljes és így azt hiszem, megközelítjük a valóságot, ha azt állítom, hogy az 1000 holdnál nagyobb üzemeknél saját kezelésben lévő cséplőgépek használatnak ki teljesen, vagyis 30 napig, míg a többiek nem csépltetnek tovább, mint 20 napig. Ezen számokat ugyancsak gyakorlati tapasztalásaim erősítik meg.

A mezőgazdasági üzemstatisztika szerint Magyarországon 1000 holdnál nagyobb gazdaságok 20%-ot foglalnak el, ezek az összes gabonatermelésnek mintegy 24%-át állítják elő. A 100—1000 holdas középüzem az ország szántóterületének 16%-át foglalja el és az országos gabonatermelés mintegy 20%-át állítják elő.

A mezőgazdaság 24%-át kitevő nagyüzem 19 500,000 q gabonát termel; ha pedig ezen mennyiség elcséplésére használt cséplőgépek napi munkaképességét mintegy 110 q-ban állítom meg (itt tekintetbe kell venni azt, hogy a gépek egy része elavult, rossz állapotban van, az ország sok vidékén rossz időjárás vagy más okok folytán rövidebb ideig csépel), úgy egy ilyen gép $30 \times 110 = 3300$ q gabonát csépel ki, vagyis a 19 500,000 q gabona kicsépléséhez 6000 nagyobb cséplőgép kell. Ez körül-belül megfelel a tapasztalási tényeknek is.

Ha a középüzemekben dolgozó cséplőgépek napi munkaképességét 100 q-ra becsüljük, úgy a 20 napi használatot alapul véve, $20 \times 100 = 2000$ q gabonát végez el egy cséplőgép, úgy, hogy a 16% szántóföld gabonatermelésének 16 200,000 q elcsépléséhez kell körül-belül 8000 cséplőgép.

Az országban használt 30 000 cséplőgépből tehát 6000 a nagyüzemekben, 8000 a középüzemekben használatnak, míg a fennmaradó 16 000 használatnak a kisebb üzemekben, ezek részben saját kezelésben állanak, részben pedig vállalkozók, alkalmi egyesületek vagy szövetkezetek által kezeltetnek.

A kisüzemekben lévő gépek átlagos munkaképességét 80 q-ra becsülve, 20 nap alatt kész-

letenként 1600 q a feldolgozott mennyiség és így a 16 000 cséplőgép feldolgozik összesen 25 600,000 q gabonát.

A fennmaradó 20 millió métermázsa gabona az a rész, amelyet járgányokkal, kézi-cséplőkkel vagy még rosszabb módon, lóval vagy verőkkel csépelnek ki. Természetes, hogy ennél a 20 millió métermázsnál a szemvesztéség óriási, azonban elszórt, elmaradottan kezelt kis-és törpegazdaságokról lévén szó, ez a veszteség egyelőre meg nem menthető.

A 30 000 cséplőgép munkateljesítése a következőképp oszlik meg:

A nagyüzemekben dolgozik 6000 cséplőkészlet és feldolgozik 19 4 millió q gabonát, a középüzemekben dolgozik 8000 cséplőkészlet és feldolgozik 16 2 millió q gabonát, a kisüzemekben pedig dolgozik 16 000 cséplőkészlet és feldolgozik 25 6 millió q gabonát, összesen tehát 30 000 cséplőkészlet feldolgozik 61 2 millió q gabonát.

Az a kérdés már most, hogy ezen cséplőgépek közül mennyi a régi és ki nem elégitő módon működő gép és mennyi a gabonát tökéletesen kicséplő gép.

Tapasztalat szerint a 15 évnél régebb cséplőgépek olyanoknak jelölhetők meg, amelyek, ha kiváló gondozásban állandóan nem részesültek, nem dolgoznak kielégítően. A régebbi cséplőgépek már csak azért is dolgoznak nagyobb szemvesztéssel, mivel a szerkezetük elavult, hisz 15 év előtt egészen más cséplőgépeket gyártottak, mint ma. A mai modern cséplőgépeknél a cséplésnél előálló szemvesztéség, tökéletes beállításnál és helyes kezelésnél 1—2%-ra csökkenthető, míg a régi szerkezetű és rossz karban lévő vagy rosszul kezelt gépeknél a szemvesztéség igen jelentékeny és a tapasztalat szerint 6—10%-ra becsülhető. Ha tehát egy ilyen rossz karban lévő régi gépet új géppel cserélünk ki, a kicséplelt gabonából 4—8, átlag 6% szempazarlást szüntethetünk meg.

Ugyancsak gyakorlati tapasztalásokra hivatkozva azt állítom, hogy a nálunk használt gőzgépek egy harmada elavult, rossz állapotban van és olyan rosszul van kezelve, hogy az említett szemvesztéséget előidézi. Ezen alapról kiindulva számítom ki azt a szemvesztéséget, amely új gépek beállításával megmenthető volna.

A nagyüzemekben dolgozó 6000 cséplőkészlet és a kis- és középüzemekben dolgozó 24 000 cséplőkészlet feldolgozik összesen 61 2 millió métermázsa gabonát. Az ezen mennyiséget feldolgozó 30 000 cséplőkészlet közül 10 000 hibásan dolgozó egységre jut 20 4 millió métermázsa, az ezen mennyiségre számított 5%-os szemvesztéség pedig 1 millió 20 ezer métermázsa és a mai maximális gabonaárak átlagát 36 koronával véve, 36 700,000 koronát tesz ki.

Ha a hibás cséplőkészletek új gépekkel cseréltetnének fel, — az üzemgép élettartamát a cséplőgép élettartamának háromszorosával véve fel, — úgy szükséges lenne:

A nagyüzemekben:	
2000 cséplőgép 600 üzemgép, összesen	
2666 új gépre 5000 K. átlagárban	13.330,000 K.
A közép- és kisüzemekben:	
8000 cséplőgép 4000 K. átlagárban	32.000,000 K.
2666 üzemgép 5000 K. átlagárban	13.330,000 K.
Osszesen	58.660,000 K.
Levonva ebből 3332 régi lokomobil árárt 300 K. átlagban és 10,000 régi cséplőgép árárt 150 K. átlagban	2.500,000 K.
Tehát	56.160,000 K.

kellene a magyar mezőgazdaságnak új gépekre, hogy 36 700,000 korona értékű szemvesztésé-

ADRIA BIZTOSÍTÓ TÁRSULAT
alapított 1838-ik évben.

Vezérigazgató: Rácz-almási Prigyeassy Adolf m. kir. udv. tanácsos.
Igazgatósági elnök: Bárány Lajos, valós. belső titkos tanácsos.

Vagyonbiztonsági tőkéje 180 millió kor.

E társulat, amely 74 éves fennállása óta 650 millió koronát fizetett ki károk fejében, biztosít a legjutányosabb feltételke mellett: tűz- és robbanási, beltréses lopás, baleseti, valamint jégokozta károk ellen, továbbá: az emberek életére halál, elérési valamint kiházasítási esetekre és magas kamatozású életjáradékokra

Erdélyi-részi vezérképviselőség Kolozsvárt:
Gr. Bethlen Pál igazgató, választm. tag Bács-Kutai Székula Ákos vezérfelügyelő

get takarítson meg, vagyis az új gépekért befektetett tőkének 65%-a már az első évben térülne meg.

Számításaim gyakorlati tapasztalásokon alapulnak és érzésem szerint a valóságnak meg is felelnek.

Az eredmény bizarrnak látszik, de a háborús viszonyok által teremtett helyzetnek hü tükrét adja, hisz szemvesztés van, sajnos, békés időben is, csak az értékbeli különbségek kisebbek.

Gazdáink csekély kivétellel irtóznak az újabb befektetésektől és a régi gépek kicserélését többnyire a nem hasznos befektetésekhez számítják; pedig számadataim világosan bizonyítják, hogy különösen ez évben parancsolóan szükséges a hibás cséplőgépek pótlása és minden egyes hibás cséplőgép helyett beállított új gép növeli harcképességünket, nagy hasznot hoz a gazdának és lendít a gépiparunkon is.

Ország Róbert

a Magyar Kir. Allamvasutak Gépgyára vezérigazgatójának igazgatója.

KORMÁNYINTÉZKEDÉSEK.

Az új termés maximális árai.

A hivatalos lap a kormányrendeletét közli, amely szerint a búzáért, rozsert, kétszeresért, árpáért és zabért követelhető legmagasabb árak hatályon kívül helyezésével 1915. évi július 10-ik napjával kezdődő időre új legmagasabb árakat állapít meg.

Az új maximális árak valamivel alacsonyabbak, mint a régié és rendelkezései közül ki kell emelni az időközönként megállapított maximális árak közötti különbséget. Ugyanis a rendelet annak, aki hamarabb készül el az új búzával, magasabb árakat állapít meg.

Buza.

A búzára nézve ötféle árat állapít meg az új rendelet; az alábbi kimutatásban közöljük mind az öt árat:

Az első szám a július 10-től 21-ig, a második a július 22-től 31-ig, a harmadik az augusztus 1-től 10-ig, a negyedik az augusztus 11-től 21-ig terjedő,

és az ötödik az augusztus 21-ike utáni időre vonatkozik.

E szerint a buza ára koronákban így alakul:

A Duna jobbpartján: 40.50, 39.50, 38.50, 37.50, 36.50.

Bars-, Észtergom-, Hont-, Nógrád-, Nyitra-, Pozsonymegye és város: ugyanannyi, mint a Duna jobbpartján.

Árpa-, Liptó-, Turóc-, Trencsén- és Zólyommegyék és Selmechánya: 41.—, 40.—, 39.—, 38.—, 37.—.

Bács-Bodrog-, Csongrád-, Jász-Nagykun-Szolnokmegyék, Baja, Hódmezővásárhely, Szabadka, Szeged és Ujvidék: 40.—, 39.—, 38.—, 37.—, 36.—.

Heves- és Pestmegye, Kecskemét: 40.50, 39.50, 38.50, 37.50, 36.50.

Budapest: 41.—, 40.—, 39.—, 38.—, 37.—.

A Tisza jobbpartján, Sárost és Szepes kivéve: 40.50, 39.50, 38.50, 37.50, 36.50.

Sárosban és Szepesben: mint Budapesten.

Békés-, Hajdu- és Szabolcsmegyében és Debreczenben: 40.—, 39.—, 38.—, 37.— és 36.—.

Bihar-, Máramaros-, Szatmár-, Szilágy-, Ugocsamegyében, Nagyváradon és Szatmárnémetiben: 40.50, 39.50, 38.50, 37.50, 36.50.

Arad-, Csanád-, Temes- és Torontálmegyében, Aradon, Temesvároft, Verse-

czen és Pancsován: 40.—, 39.—, 38.—, 37.—, 36.—.

Krassó-Szörénymegyében: 40.50, 39.50, 38.50, 37.50, 36.50.

Erdélyben: mint Budapesten.

Fiumében: mindig 50 fillérrel több, mint Budapesten.

Rozs.

A rozs maximális ára július havában 31—32 korona közt variál, vagyis 8 korona 50 fillérrel olcsóbb, mint a búzáé, kivéve a Tisza balpartját, ahol 8 korona, a Tisza-Maros alatti szögletet, ahol 9 korona, Erdélyt, ahol 10 korona és Fiumét ahol 10 korona 50 fillér a különbözet. Augusztus elseje után a rozs maximális ára mindenütt 1 koronával határozatlan.

Árpa.

30 korona az árpa maximális ára: a Duna balpartján, Sáros- és Szepesmegyékben és Fiumében.

29 korona 50 fillér a Tisza jobbpartján.

29 korona a Duna jobbpartján, Budapesten, Bihar-, Máramaros-, Szatmár-, Szilágy- és Ugocsamegyében.

28 korona Heves- és Pestmegyében, Békés-, Hajdu- és Szabolcsmegyében és Erdélyben.

27 korona 50 fillér a Duna-Tisza közében, kivéve Pestmegyét és Hevesmegyét és a Tisza-Maros alatti szögletben.

Zab.

A zab maximális ára mindenütt 28 korona.

Egyéb rendelkezések.

Az e jegyzékben megállapított árak búzánál 2%-nál nem több idegen keverékkel tartalmazó, hektoliterenként 75 kilogrammos súlyminőségű, egészséges búzára, rozsnál hektoliterenként 70 kilogrammos súlyminőségű, egészséges rozsról, árpánál és zabnál — súlyminőségre való tekintet nélkül — egészséges árpára és zabra vonatkoznak.

Amennyiben a buza hektoliterjének súlya — 2%-nál nem több idegen keverék mellett — 70 kilogrammnál nagyobb, a megállapított legmagasabb ár a hektoliter súlykülönbszetnek minden teljes kilogrammja után 77 kilogrammig bezárólag 20 fillérrel, további 3 kilogramm súlykülönbszetig, azaz 80 kilogrammig 15 fillérrel emelkedik. Amennyiben a buza hektoliterjének súlya — 2%-nál nem több idegen keverék mellett — 75 kilogrammnál kisebb, a megállapított legmagasabb ár a hektoliter súlykülönbszetnek minden teljes kilogrammja után 72 kilogrammig bezárólag 20 fillérrel, azontul minden további kilogrammnál 70 kilogrammig 30 fillérrel csökken. Ha a buza 2%-nál több idegen keverékkel tartalmaz, a keveréknek minden megkezdett 2—2 százaléktöbblete után a megállapított legmagasabb árból 100 kilogrammonként 30 fillért le kell vonni.

Amennyiben a rozs hektoliterjének súlya 70 kilogrammnál nagyobb vagy kisebb, a megállapított legmagasabb ár a hektoliter súlykülönbszetnek minden teljes kilogrammja után, de legfeljebb 3 kilogramm súlykülönbszetig 15 fillérrel emelkedik, illetőleg csökken.

A legmagasabb árakat, amelyek magukban foglalják a rakodó állomáshoz való szállítás költségeit is, zsák nélkül, az átvételi helyen és készpénzfizetés mellett történt eladás esetére kell érteni.

Július 10-ikén túl lisztos búzát, rozst, kétszerest, árpát és zabot drágábban árusítani, vagy vásárolni annál az árnál, a melyet a jelen rendelet legmagasabb árul

megállapított arra a helyre nézve, ahonnan az eladás történik.

Aki búzáért, rozsert, kétszeresért, árpáért, vagy zabért a jelen rendelettel megállapított legmagasabb árnál magasabb árat, vagy a legmagasabb áron felül a jelen rendelet szerint föl nem számítható bármilyen mellékszolgáltatást követel, elfogad, ígértet, vagy adat maga vagy harmadik személy javára, ugyancsak az is, aki ily terményekért a jelen rendelettel megállapított legmagasabb árnál magasabb árat, vagy a legmagasabb áron felül a jelen rendelet szerint föl nem számítható bármilyen mellékszolgáltatást ígér, vagy szolgáltat az eladó, vagy harmadik személy részére, az — amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik — kihágást követ el és két hónapig terjedhető elzárással és 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. Ugyanigy büntetendő az is, aki akár szándékosan, akár a köteles gondosság elmulasztásával bármely módon közreműködik abban, hogy az árusítással megbízott alkalmazottja, vagy az eladást közvetítő más személy a búzáért, rozsert, kétszeresért, árpáért és zabért követelhető legmagasabb árak megállapított korlátozását kijátszsa vagy meghiusítja, vagy aki bárkinek e korlátozás kijátszására vagy meghiusítására irányuló eljárását bármely módon elősegíti, vagy eltitkolja.

Gabonaneműeknek vámkiülőldről való beszerzésére ez a rendelet nem vonatkozik. Kiváló vetőmagra nézve a földművelésügyi miniszter a mezőgazdasági érdekvéviselői szervezetek előterjesztése alapján e rendelet alól kivételeket engedhet. Azokra a terménykészletekre nézve, amelyek a rekvirálásokra vonatkozólag érvényben álló rendelkezések értelmében a jelen rendelet életbeléptetése előtt már zár alá vétettek, az eddig érvényben állott legmagasabb árak maradnak irányadók.

A lisztárak kiszámításánál a minisztérium további intézkedésig ezentul is a buza, rozs és árpa tekintetében eddig érvényben volt legmagasabb árak irányadók.

A mezőgazdasági gépezetek és fűtők szabadságolása.

(A m. kir. honvédelmi miniszter 7025 éln. 18. számú *körrendelete* valamennyi honvéd kerületi, honvéd állomás (tisztán mentelep, megfigyelő és csendőrs állomás kivételével) honvéd gyalogsági pótzászlóalj, honvéd huszár pótzászad, honvéd tüzer pótüzeg parancsnokságnak, valamint a csendőrkörületi (horvát-szlavonországi) parancsnokságoknak.)

A mezőgazdasági termelésnek, de különösen az aratási munkálatoknak előmozdítása szempontjából szükségessé vált, hogy a katonai (népfőlkézési) szolgálatot teljesítő hivatásos mezőgazdasági gépezetek és fűtők szabadságoltassanak, illetőleg községeknek, földbirtokosoknak és cséplőgéptulajdonosoknak rendelkezésre bocsátassanak.

Erre nézve a következő rendelkezések irányadók:

I. A szabadságolások foganatosítása.

1. Azok a mezőgazdasági gépezetek és fűtők, akik a póltesteknél, hatóságoknál, intézeteknél, vasutbiztosító és egyéb alakulatoknál az ország belsejében szolgálnak és elfogadhatóan beigazolják, hogy hivatásos gépezetek vagy fűtők, azonnal abba a községbe szabadságolandók, a melyben utoljára foglalkozásukat űzték.

Erre vonatkozó igazolásul szolgálhatnak bizonyítványok, munkakönyv, megbízható tanúk vallomása; kétség esetén távirati kérdés intézendő azon munkaadóhoz, ille-

tőleg azon községhez, ahol az illető mint gépész vagy fűtő működött.

2. Hasonlóképpen szabadságolandók azok a mezőgazdasági gépészek és fűtők is, akik a hadiszolgáltatásokról szóló törvény alapján, illetve mint népfelkelésre kötelezett munkások gyárakban és üzemekben, valamint egyéb hadicélú szolgálatra igénybe vétettek és átmenetileg nélkülözhetők.

Amennyiben ily elszabadságot igényelő pótlása szükségessé vána, a pótlás a hadiszolgáltatásokról, illetőleg a népfelkelésről szóló törvény alapján igényelhető.

Azok a mezőgazdasági gépészek és fűtők, akik a jelen rendeletem kibocsátása előtt rövidebb időre felmentettek, a parancsnokságok által azonnal értesítendő, hogy 1915. évi szeptember hó 15-ig szabadságoltattak.

II. A főispánok értesítése a szabadságot legénységről.

A főispánok a törvényhatóságuk területére szabadságot legénységről névjegyzék kíséretében azon parancsnokság által, mely a gépészeket és fűtőket elszabadságolta, azonnal értesítendő. E névjegyzék kézhezvétele után a főispánok az egyes községekbe szabadságot gépészekről és fűtőkről, azoknak pontos nevét és póttétét tartalmazó kimutatást megszerkesztik és az illető községnek megküldik. A szükségelt gépészekről és fűtőkről már összeállított kimutatás, vagy amennyiben a szükségelt gépészek és fűtők még össze nem iráltak volna, a községektől bekívánandó jelentés alapján a főispánok megállapítják, vajjon a gépészekre és fűtőkre vonatkozó szükséglet fedeztetett-e.

Amennyiben gépészekre és fűtőkre még szükség volna és a szükségelt gépészek a harctér mögött az ország belsejében szolgálnának, ezen egyének neveit az illető főispánok a m. kir. honvédkerületi, illetőleg cs. és kir. katonai parancsnokságoknak annak közlése mellett, hogy az illetők hol szolgálnak, tudomására fogják hozni.

E közlések alapján az emittett parancsnokságok azonnal intézkednek a még szükségelt gépészek és fűtők szabadságoltatása iránt.

III. A harctéren levő gépészek és fűtők szabadságoltatása.

A harctéren levő mezőgazdasági gépészek és fűtők a lehetőséghez képest szabadságoltatni fognak és pedig azon községbe, ahol ezen foglalkozásukat utoljára üzték. Ezekről a szabadságoltatásokról a póttettek a csapattestek által értesítetnek. A póttettek pedig erről az illető főispánokat értesítik.

IV. A szabadság tartama.

A mezőgazdasági gépészek és fűtők mezőgazdasági gépek javítására, arató és kaszáló gépek kezelésére, cséplésre, gőzekével való szántásra és egyéb mezőgazdasági gépmunkákra 1915. évi szeptember hó 15-ig szabadságolandók.

A harctérről szabadságot legénység a szabadság letelte után nem a hadrakelt sereghez, hanem a saját póttétéhez stb. tartozik bevonulni.

V. A szabadságolás korlátozása.

Csak megbízható legénység szabadságolható.

A lábadozó osztagoknál levő gépészek és fűtők csak abban az esetben szabadságolhatóak, ha azok munkájuk elvégzésére testileg alkalmasak és hadiszolgáltatásra való teljes alkalmasságuk visszaszerzésére ezen munka teljesítése nincsen hátrányos befolyással, illetőleg a teljes al-

kalmasság visszaszerzése nincsen veszélyeztetve.

Beteg és kórházi ápolás alatt álló legénység nem szabadságolható.

Eppogy nem szabadságolhatóak: azok az egyének, akik a polgári életben a vasútnál alkalmazva vannak és a vasutaknak rendelkezésére bocsáttatnak, továbbá a vasutezred állományába tartozó gépészek és fűtők, valamint a műszaki csapatoknál és intézeteknél nélkülözhetetlen ily egyének.

A magyar szent korona országainak déli részeire fogantatosítandó szabadságoltatásokról déli határvonalnak tekintendő: a Száva, a Zupanja-Vinkovci-Dáljai vasutovonal, a Duna, a Titel-Temesi Berzava folyó, resicabányai, ruszakai vonal és azután az egyenes irányban keletre menő vonal.

Nem engedélyezhető szabadság a zagrebi honvéd kerületben Vrbovsko-Ogulin-Slunji vonaltól délkeletre.

VI. A szabadságot legénység ruházata.

A szabadságot legénység lehetőleg polgári ruhában, különben a harctéren nem használható ruhában szabadságolandó.

VII. A szabadságolási okmány.

A szabadságolás szabadságolási igazolvánnyal történik. A szabadságolási igazolványnak a következő megjegyzést kell tartalmaznia. A szabadság ezen gépészek, fűtőnek, cséplőgép javítási és cséplési munka végzésére engedélyeztetik.

A vasuti (gőzhajózási) utazási költségek a harmadik osztályra (személyvonatra, illetőleg gőzhajón az utolsó osztályra) egyszeri utazásra

keresztül-ra és ugyanazon az uton vissza hiteleztetnek.

A szabadságolási igazolvány az oda- és visszautazásnál a vasuti (gőzhajó) állomás jegypénztáránál lebélyegzendő.

Aki a szabadság letelte után be nem vonul, azt a katonai büntető bíróság szigorúan meg fogja büntetni.

A be nem vonulás következményeire való figyelmeztetés, valamint az utazásra vonatkozó rendelkezések a legénységnek anyanyelvén a szabadságolási igazolványba beírandók.

A szabadságolási igazolványban a vasuti utazás kiinduló és végállomása gyanánt a helyőrség — illetőleg a szabadság helyhez legközelebb eső vasuti (gőzhajó) állomás, utiiránynak pedig az utazási cél elérésére legkedvezőbb irány jegyzendő be.

VIII. Ellenőrzés.

A községi előljáróságok, illetőleg városi hatóságok, valamint az ez iránt ezenel utasított csendőrség ellenőrzést fognak gyakorolni abban a tekintetben, vajjon a gépészek és fűtők azt a munkát, melyre szabadságot kaptak, tényleg végzik-e.

Azok, akik munkájukat nem végzik, a községi előljáróság, illetőleg városi hatóság által az illetékes póttétnek be fognak jelenteni. Hy egyének a póttettek által azonnal behívandók és szigorúan megbüntetendők.

A községi előljáróságok (városi hatóságok) a főispán által a szabadságot gépészekről és fűtőkről megküldött kimutatást annak az igazolásával küldik meg a póttétnek, hogy a szabadságot gépészek, illetőleg fűtők az illető községben városban tényleg végezték-e azt a munkát, amelynek elvégzésére szabadságot kaptak.

IX. A szabadságot legénység illetménye.

A szabadságot legénységnek a szabadság tartama alatt katonai illetményre igénye nincs.

X. A szabadságot legénység kioktatása.

A szabadságra menő legénység kioktatandó:

a) a szabadság céljáról;

b) hogy ki-kí azt a munkát tartozik végezni, melyre szabadságot kapott;

c) mind a községi előljáróság, mind a csendőrség ellenőrzést fog gyakorolni, vajjon a szabadságot legénység végzi-e azt a munkát, melyre szabadságot kapott;

d) aki munkáját nem végzi, azt a községi előljáróság a póttétnek bejelenti s az illető be fog hivatalni és legszigorúbban meg fog büntettetni;

e) aki a szabadság letelte után pontosan be nem vonul, a legszigorúbban fog a katonai büntető bíróság által megbüntettetni;

f) a menet-levele utazás előtt a vasuti (gőzhajózási állomás) jegypénztáránál lebélyegzendő;

g) a szolgálati szabályzat I. rész 260. pontjában előirt jelentkezésen felül a tartózkodási hely községi előljáróságánál és amennyiben ugyanott csendőrség volna, ugyan annál a megérkezés után és elutazás előtt jelentkezni kell.

A honvéd kerületi parancsnokságok folyó évi július hó 31-ig jelentést tartoznak tenni, vajjon e rendelet alapján hány mezőgazdasági gépész és fűtő szabadságoltatott.

Budapest, 1915. évi június hó 3-án.

A miniszter helyett:

Karátson s. k.

Kisegítő gépészek az idej aratásra és cséplésre.

A m. kir. kereskedelemügyi miniszter a hadbavonult gépészek helyettesítésére a marosvásárhelyi m. kir. állami ipari szakiskolánál az ottani harmad- és negyedéves tanulók részére aratógép és gőzös és motoros cséplőgépekkel tanfolyamot rendezett. A tanfolyam, melyen 21 harmadéves és 10 negyedéves tanuló nyert gépkészítői igazolványt, folyó évi június hó 27-én tartott vizsgával véget ért. A vizsgázott 31 gépész tehát már most vállalkozhatik feladatának megoldására. Az igazolvánnyal ellátott 31 gépészen kívül, tekintettel arra, hogy az idén a munkakész hiánya miatt az aratógépek a szokottnál nagyobb arányokban vétetnek igénybe csupán az aratógépek kezelésére nevezett szakiskola még 12 másodéves tanulót is kioktatott.

A vizsgázott és kioktatott tanulók alkalmazására nézve a m. kir. állami ipari szakiskola igazgatósága ad felvilágosítást. Felkéretnek tehát a gépészeket kereső gazdák és géptulajdonosok, hogy az ezen irányu megkeresésüket nevezett szakiskola igazgatóságához nyújtsák be.

A vizsgázott és kioktatott tanulók előtt, hogy a gépkészítés gazdasági részével is megismertessenek, a marosvásárhelyi miniszteri kirendeltség közreműködésével Maroskeresztúron Inczedy Jocksmann Nándor birtokán, az aratás megkezdése alkalmával — annak idején közzé teendő napokon — az aratógépek aratás közben való bemutatása is elhatározott, melyre érdeklődő gazdákat is szívesen lát a rendezőség.

Hadifoglyok a gazdasági munkáknál.

Hogy a gazdasági érdekek a legmesszebbmenő támogatásban részesüljenek, a honvédelmi miniszter a hadügyminiszterrel egyetértően akként intézkedett, hogy ily munkák elvégzésére

hadifoglyok magánosok részére kétszázon aluli, még pedig már harmincas, vagy ennél nagyobb munkáscsoportokban kiadassanak, ha az őrizetről maga a munkaadó gondoskodik. Ily esetekben az eljárást is egyszerűbbé tették, a mennyiben harminctől kétszázig terjedő főből álló munkáscsoportok kiadásáért közvetlenül a cs. és kir. katonai parancsnokságok (hadtestparancsnokság) intézkedhetnek s ennél fogva a kérvények is közvetlenül a terület szerint illetékes katonai parancsnoksághoz nyújtandók be. A kétszáznál nagyobb munkáscsoportok azonban, mint eddig, ezentul is az illetékes főispánok útján a honvédelmi, illetve a hadügyminisztertől kérelmezendők. A részletes rendelkezéseket a hatóságok már megkapták.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

A vetések állapota.

(Hivatalos jelentés június 21—24-ére.)

A legutóbbi hivatalos vetésjelentés közzététele óta eltelt két hét alatt változékony időjárás uralkodott.

Eső az elmúlt két hét alatt június 13—16. és 19—24-ike között volt és pedig az előbbi időszak alatt csak szórva nyosan és kis mennyiségben, az utóbbi napokon pedig már nagyobb területeken és számottevő mennyiségben. Országos jellegű azonban ez az eső sem volt, mert az ország egyes kisebb részein egyáltalán semmi, vagy csak alig mérhető mennyiségű csapadék esett. Június 19-én és 20-án több helyen jelentékeny záporok voltak. A két heti csapadékmennyiség megoszlása is egyébként nagyon egyenlőtlen volt. A záporosok több helyen zivattal és néhol jégesővel jártak. Ezen jégesők közül azonban csak a Temes- és Hajdu vármegyék okoztak helyenként számbavehető károkat, míg a többiek kártételei lényegtelenek voltak, mert többnyire rövid ideig tartottak és sűrű esővel vegyesen estek.

A június elején uralkodott szokatlannal nagy hőség azokon a vidékeken, a melyeken már hosszabb idő óta nem volt elegendő eső, tagadhatatlanul kedvezőtlen volt úgy a kalászosok, mint a káposzták és takarmányfélék fejlődésére. Szerencsére azonban már június 13-án, vagyis még mielőtt nagyobb károkat okozhatott volna, az egész országban mindenütt megszűnt a forróság s az azóta állandóan tartó hűvös időjárás igen jó hatással van úgy a kalászosok szemfejlődésére és lassu beérésére, mint az időközben sok helyen jól megázott káposzták és kerti vetemények fejlődésére. A júniusi szárazság és hőség következménye, hogy a jelenlegi számjeles termésbecslés adatai a legutóbbi vetésjelentés adataival szemben különösen a tavaszi kalászosoknál némi visszaesést mutatnak.

A rendellenes időjárás okozza azt is, hogy a gazdasági tudósítók és a m. kir. gazdasági felügyelőségek ezuttal még nem voltak abban a helyzetben, hogy a buza és rozs várható terméskilátásait az előre megállapított tervezetnek megfelelően katasztrális holdanként métermázsákban becsülhették volna meg, hanem kénytelenek voltak továbbra is csak számjeles (klasszifikációs) termésbecslést folytatni.

A számszerű (métermázsás) becslés helyett ennél fogva mindaddig, míg erre a közel jövőben meginduló (a rozs nál és főleg az őszi árpánál részben már meg is indult) aratási munkálatok, illetve esélyek megbízhatóbb alapot nem nyújtanak, csupán a számjeles (klasszifikációs) becslés adatai gyűjtetnek és tételnek közzé az érdeklődő közönség tájékoztatására.

A négy főkalászosról beérkezett mi-

nősítő becslés adatai szerint a buza és rozs nagyobbára jó, részben jóközepes és közepes, az árpa és zab pedig nagyobbára közepes termést ígér.

A minősítő becslésnél a kitünő terméskilátás jelzésére 1, a jóra 2, a közepesre 3, a gyengébre 4, a rosszra pedig 5-ös számjegy használtatik.

Az ország vármegyéiből beérkezett összefüggő minősítő számadatokat az alábbi kimutatás foglalja magában. E kimutatás adatai között az 1-es (kitünő) és az 5-ös (rossz) számjelek nem fordulnak elő, vagyis szélsőségek nincsenek. Zárjelben az előző heti kimutatásban szerepelt megyék.

	Buza	Rozs	Árpa	Zab
	vármegyében			
jó = 2	21 (24)	19 (21)	10 (14)	9 (16)
jó köz. = 2—3	16 (15)	11 (14)	6 (6)	5 (7)
közepes = 3	15 (16)	21 (20)	31 (34)	33 (29)
gy. köz. = 3—4	6 (2)	5 (4)	12 (6)	8 (4)
gyenge = 4	5 (6)	7 (4)	4 (3)	8 (7)

Ez összehasonlító kimutatás szerint tehát a legutóbbi vetésjelentés óta az őszi kalászosok terméskilátásai némileg csökkentek, aminek oka abban keresendő, hogy a június elején járt szárazság és hőség hatását a gazdasági tudósítók és gazdasági felügyelőségek mindenütt teljes mérvben számításba vették.

Buza.

Mindenütt jól virágozott és szemfejlődésben van, sőt az ország déli vidékein és a homokosabb talajban sok helyen már erősen sárgulni kezd, úgy, hogy aratása itt néhány nap múlva már megkezdhető. A június hó elején járt szárazság és hőség siettetette fejlődését, az utóbbi hűvös időjárás pedig igen kedvez a szem lassu és erőteljes képződésének. Azokon a vidékeken ennél fogva, hol a szár és a kalász fejlődésére annak idején megfelelő idő járt, a tavasszal mutatkozott szép remények nemcsak megmaradtak, hanem a kitünő szemfejlődés következtében még lényegesen megnövekedtek. Ezzel szemben állanak azok az országrészek, hol sem május, sem június folyamán nem kaptak a vetések kellő mennyiségű esőt s ennél fogva ritkák, alacsonyok és apró kalászuak maradtak, úgy, hogy terméskilátásaik lényegesen különböznek a tőlük nem is távol eső, de szerencsésebb időjárásban részesült vetésektől. Az országos termésmennyiség szempontjából örövendetes jelenség, hogy a főbb gabona-termelő vidékek vetései jól állanak, a kedvezőtlen időjárás nagyobbára azokat a vidékeket sújtotta, melyek a gabonatermelés szempontjából kevésbé fontosak. Így ez idő szerint legjobb buzatermés remélhető a Duna jobbpartján, továbbá a Duna-Tisza közén, a Tisza balpartján és a Tisza-Maros szögén. Aránylag gyengébbek a kilátások a Duna balpartján, a Tisza jobbpartján és a Királyhágón túl.

A rozsda, amely más években ez idő tájban nagy aggodalmat okozott a gazdáknak, folyó évben kevesebb panaszra adott okot, mert a levélzettel együtt többnyire leszáradt s a szárra és a kalászra csak kevés helyen jutott fel.

Még leginkább amiatt panaszkodnak egyes vidékek gazdái, hogy a június hó 19. és 20-iki nagy szélviharok összekeverték és ledöntötték az erőfélben levő gabonákat s emiatt az amugy is hiányos munkaerővel az aratás lassan fog haladni.

Rozs.

Aratását az ország déli részein, különösen a homokos és szikes talajú földeken már megkezdették, egyebütt most érik. Szemfejlődésének az utóbbi hűvös

időjárás kedvezett. Kalásza többnyire szép nagyok és teltek, szalmája pedig magas. Csupán azokon a vidékeken hallhatók gyakori panaszok a vetés ritkasága és silánysága miatt, ahol tavasszal nem volt elegendő eső. Legjobb a terméskilátások a Duna jobbpartján, továbbá a Duna-Tisza közén, a Tisza-Maros szögén és a Tisza balpartján. Aránylag gyengébb termés várható a Duna balpartján és a Királyhágón túl, leggyengébb pedig a Tisza jobbpartján.

Árpa.

Az őszi árpa aratását az ország nagyobb részében már megkezdették, különösen az alföldi vármegyékben, hol a júniusi szárazság és hőség oly gyorsan érlelte, hogy egyes helyeken már 17—18-ika körül kasza alá lehetett fogni. A tavaszi árpa szépen kalászott s ez is zsendül. Ez utóbbinak fejlődésére a júniusi szárazság és hőség kedvezőtlen volt, úgy, hogy a számjeles becslés összehasonlító adatai a legutóbbi becsléssel szemben némi visszaesést mutatnak. A legutóbbi hűvös és esős időjárás alatt a kedvező szemfejlődés folytán valószínűleg még némi javulás fog beállni. Szalmája az ország legnagyobb részében alacsony.

Zab.

A tavaszi szárazság miatt több helyen rosszul kelt és alacsony maradt, a hol azonban kellő mennyiségű esőt kapott, szép, sűrű és magas. Zászlóját tolja, sőt a délibb vidékeken már ki is hozta. A legutóbbi hűvös idő és a gyakori eső után még sokat javult, a június elején járt hőség és szárazság azonban annyira visszavetette, hogy elmaradottságát sok helyen még nem hozhatta be s e miatt a mostani számjeles becslés adatai a legutóbbi vetésjelentéssel szemben visszaesést mutatnak. Helyenként a lema melanopus (meztelen csiga) károsítja.

Tengeri.

A tengeri vetések állása országrészenként különböző. Azokon a vidékeken, a hol elegendő volt a csapadék, szépen fejlődött és erőteljes, különösen a korai, melynek másodszori kapálása már javarészt befejeztetett s töltögetése folyamatban van, míg a késői most kapálják másodszor. A dunántúli országrész egyes megyéiben, továbbá a Duna balpartján, a Tisza jobb- és balpartjának egyes megyéiben, valamint a Királyhágón túli vidék néhány vármegyéjében azonban kellő mennyiségű csapadék hiánya miatt fejlődés nem oly jó; különösen a késői vetésekre áll ez, melyek helyenként ritkák, alacsonyok és gazosok. Azonfelül hátráltatja a csapadék hiánya a vetések megmunkálását is, amennyiben a száraz talajban csak nehezen haladhat előre a kapálás és töltögetés. Ezeken a vidékeken a kedvező továbbfejlődéshez kiadós esőre van szükség. Általában a tengeri vetések állása ez idő szerint kielégítőnek mondható. Féregokozta károsodásról eddig panasz nem érkezett be.

Burgonya.

Fejlődése országrészenként és vármegyénként különböző. Azokban a vármegyékben, hol elegendő esőt kapott, szépen fejlődik és jól bokrosodott; gumóképződése is kielégítő. Másodszori kapálása javarészt befejeztetett és töltögetése folyamatban van. A Dunántul néhány vármegyéjében, továbbá a Duna balpartján, a Tisza jobb és balpartjának egyes megyéjében, valamint a Királyhágón túli vidék néhány helyén azonban elegendő csapadék hiányában gyengébb a fejlődése és gumóképződése is hiányos, különösen a

homokos talajon. Ezek a helyeken kedvező továbbfejlődéséhez esőre van szüksége. A burgonya általában mindenütt virágzik, a korai fajták pedig már javarészt piacon vannak. Közepes termésre van kilátás.

Egyebek.

A cukorrépa vetések általában szépek és jól fejlődnek, kivéve a Tisza balpartját és a Királyhágón tuli vármegyéket, hol a szárazság miatt fejlődésében visszamaradt. A takarmányrépa fejlődése kielégítőnek mondható, különösen a korai vetések szépek azokon a helyeken, ahol elegendő csapadék érte. A repcét már mindenütt learatták, cséplése helyenkint még folyamatban van. Beczói általában szépek. Közepes termést adott. A kerti vetemények állása általában kielégítő. A dohánypalánták tulnyomó részt a száraz időjárás miatt csak gyengén fejlődnek, kivéve azokat a helyeket, hol elegendő esőt kaptak. Itt jól megeredtek s szépen fejlődésnek indultak. Első kapálása folyamatban van. Általában esőt kíván. A mesterséges takarmányok közül a lóhere első kaszálása közepes termést adott, úgy minőségileg, mint mennyiségileg és behordása mindenütt rendben folyt le. A lucerna második kaszálása folyamatban. A hozam ugy mennyiségileg, mint minőségileg gyengébb az elsőnél. A rétek kaszálása kevés hely kivételével mindenütt befejeztelett. A hozam mennyiségileg általában kielégítő, minőségileg pedig mindenütt jó, miután a betakarítási munkálatokra a tulnyomóan száraz időjárás mindenütt kedvező volt. A sarjuképződés megfelelő csapadék hiánya miatt gyenge. A legelők a tulnyomóan száraz időjárás következtében nagyon sok helyen visszamaradtak fejlődésükben és sok helyen kiszültek már. Lapályokon még eléggé szépek. Feljavulásukhoz egyes vidékeken bő csapadéokra volna szükség. A gyümölcsfák terméshozama általában közepes, az ország keleti részében pedig gyenge, mert itt a fagyok tetemes kárt okoztak. Különösen gyengének mutatkozik a barack és mandula, míg a cseresznye és meggy jó közepes termést ad. Szilva csak közepesen aluli termést ígér, a dió és mogyoró, nemkülönben alma és körte jó közepes terméssel biztatnak. Sok helyütt erősen hull a gyümölcs. A dinnye elég jól kelt, a tulnyomó száraz időjárás miatt azonban fejlődése gyenge. Esőt kíván.

Szélő.

Nagynyeddi kerület: A virágzás jól sikerült. Azon kevés hely leszámításával, ahol az alsóbb fekvésekben késői fagy volt, a termés mennyisége, a jelentégi állapotot véve, jó közepes. *Dicsőszentmártoni kerület:* Rendesen teleit és erőteljesen fakadt. Helyenként a tavaszi fagy károkat okozott. Nagyon szép, bő termés mutatkozik ott, ahol a tavaszi fagy nem okozott kárt. Nagyjában jó közepes termésre van kilátás. *Marosvásárhelyi kerület:* A szőlő fejlődése szép. A tőkék hajlása buja fejlődésük.

— A melléktermékek ármegállapítása. Kapcsolatban a termés lefogalásával az Országos Magyar Gazdasági Egyesület felterjesztésben hívta fel a földművelésügyi miniszter figyelmét a melléktermékekre, első sorban a korpára, a repcőpogácsára, a melaszra és a malátaesirára. Azok a termékek, amelyeknek hulladéka a mellékterméket képezik, az elősorolt abraktakarmányok mind maximálva lesznek, a cukor ára pedig mindenestre a kormány tudtával lesz megállapítva. Miellyen és fontos szükségnek tartja az O. M. G. E., hogy ezen melléktermékek ára is a kormányzat által megállapíttassék,

első sorban pedig a korpáé, mely a jövőben igen nagy keresletnek fog örvenleni, mert a múlt évi kukoricatermés nagy része emberi táplálékra használtatott fel, az ideai termés, melynek kilátásai nem bizonyítottak, ugyanezt a célt fogja szolgálni. Miután a folyó évi termésű korpára a mezőgazdaságnak nagy szüksége lesz s az új őrlési rendelet valószínűleg csökkenteni fogja a gabonából őrölhető korpá százalékát, szükséges tehát, hogy a korpára ne csak maximáltassék, hanem a rendelkezésre álló mennyiség a teljes egészében a magyar mezőgazdaságnak biztosíttassék. Kéri tehát az O. M. G. E., hogy a felsorolt melléktermékek, abraktakarmányok ára idejében megállapíttassék s egyúttal rendeltessék el, hogy ezekből a termékekből semmit a külföldre, — tehát Ausztriába — se lehessen kivinni és ilyen kiviteli engedélyeket még maga a kormány se szolgáltatasson ki.

— A gyümölcsstermés értékesítése. Az Orsz. Magyar Kertészeti Egyesület igazgatóválasztmányja Czobor László országgyűlési képviselő elnöke alatt tartott ülésén behatóan foglalkozott az ideai gyümölcsstermés értékesítésével. Hogy a nyers állapotban való forgalomba hozatalnak akadályai ne legyenek, az egyesület véleménye szerint gondoskodni kellene arról, hogy a vasutak fedett kocsikat tartssanak készen kellő időben, eredményesen lehetne felhasználni a sertésszállító kocsikat, annyival inkább, mert ezek a kocsik nyáron alig véletnek igénybe. A nyersen forgalomba kerülő gyümölcskészletek lehetőségig hazai piacokra és a hazai fogyasztókhoz juttatandók, ha lehet tarifális kedvezéssel, vagy jutalmazási rendszerrel. — Miután az idén a nyers gyümölcs forgalomba juttatásának az az akadály is várható, hogy a termesztő nem bízza a jó, türelemmel értékesítésben, félni fog a leszedés és a piacravitel költségeitől, ennek ellensúlyozására az egyesület a társadalmi munka segítségét tartja hathatósának. Államiag támogatott társadalmi szervezkedés, berendezkedési irányítás és vezető beavatkozás szükséges arra is, hogy a gyümölcsfélék konzerválása háziipari kezelésben egyes helyeken tömegárukat hozzon össze és szolgáltatasson a közéletmezésnek. Szükséges, hogy a háztartási feldolgozás háziipari elevenségre serkentessék, a minék előfeltétele ily irányú tanfolyamok berendezése, a termévények átvételének tisztas áron való értékesítésének biztosítása. A vidéki tanfolyamokra célszerű volna berendelni a rátermelt főző parasztlaszonyokat. — Hangsúlyozza az egyesület, hogy az akció nem lehet akadályára a német piacokkal való kapcsolatnak, a gyümölcs oda kijuttatását minden módon elő kell segíteni, mert olyan gyümölcsfélék is kelendők ott, amelyek nálunk alárendeltek. Az Országos Magyar Kertészeti Egyesület mindezeket a földművelésügyi miniszter tudomására hozta és kikérte annak támogatását.

Csépléshez ajánlkozik, kedvező feltételek mellett, egy arra minősített ügyes gépszerező. Címe: Czék Károly póttartalékos, Nagyszeben, 23. honvéd gyalogezred.

— A Máv. és a gabonaszállítás. Tolnay Kornél, a Magyar kir. államvasutak elnökgazdátja, átiratot intézett az Országos Magyar Gazdasági Egyesület elnökségéhez, melyben figyelmeztet arra, hogy a most bekövetkező időben gyakran be fog annak a szüksége állani, hogy a gabona és őrlemények nyitott helyen tá-

roltassanak és nyitott kocsikon szállíttassanak. Szükséges tehát, hogy a szállító felek már most gondoskodjanak megfelelő eszközökről, amelyek segítségével a nyitott helyen tárolt és nyitott kocsin szállítandó gabonát és őrleményeket az időjárás viszontagságai ellen saját veszélyükre kellően betakarják. Kéri az egyesületet, hogy tagjait a szükséges takaróeszközök idejekorán való beszerzésére alkalmas módon figyelemztesse. Az O. M. G. E. készséggel teljesítette a hozzá intézett kérelmet.

— Magyarország és Ausztria egymás közötti forgalma. Az osztrák kereskedelmi miniszteriumnak most megjelent kimutatása szerint 1915. év első három hónapjában 306.9 millió korona volt Magyarországból érkező osztrák bevétel, vagyis 20.8 millióval több, mint az előző év megfelelő időszakában. Ausztriának Magyarország felé irányuló kivitele ezzel szemben 72.6 millióval csökkent. Az utóbbi forgalom összesen 266.4 millió koronát tesz ki. Az 1915. év tehát passzívvá vált Ausztriára nézve és pedig 40.5 millió erejéig. Ez a tavalyi 52.9 millió negyed-évi aktívummal szemben lényeges hanyatlás. Ennek a magyarázatát a bécsi lapok részben ott keresik, hogy az Ausztriába irányuló magyar nyersanyag egységára megdrágult. Viszont az osztrák készgyártmány mennyisége csökkent, bár az egységár itt még jobban nőtt, mint a nyersanyagoknál.

— A takarmányhiány pótlása. Az általános takarmánydrágulás már hónapokkal ezelőtt arra késztette az Országos Magyar Gazdasági Egyesületet, hogy a földművelésügyi kormány figyelmét felhívja a vágóhidakon levágott állatok el nem fogyasztható részeinek és véreinek takarmányul való felhasználására. A vágóhidak egészségügyi szempontból kifogás alá nem eső vérhulladékára vonatkozó adatgyűjtés elrendelésén kívül a földművelésügyi miniszter megengedte, hogy a közvágóhidakon levágásra kerülő állatoknak emberi fogyasztásra nem bocsátható, azonban megbetegedésektől mentes egynemű szerve, valamint egészséges állatok bendőtartalma takarmányul különösen baromfiak táplálékul felhasználassék s illetve ily célból a közvágóhidakról kivihető legyen. Illetékes helyről figyelemztetik a közönséget, hogy az erre irányuló kérelmet annál a kerületi előljárósnál kell előterjeszteni, amelynek területén a kérelmező az állati szerveket takarmányul felhasználni kívánja. Mészárosoknak, hentéseknek, huselárusítóknak, vendéglősöknek és korcsmárosoknak, továbbá kaszárnyák, szállodák, nevelőintézetek, étkezőhelyiségek, fogházak, kórházak, gyógyintézetek, szegényházak és népkonyhák részére ilyen engedély ki nem adható.

— A Haditerménybank részvénytársaság. A Haditerménybank Részvénytársaság a múlt szombatn alakult meg. Az alakuló ülés a kereskedelmi miniszteriumban folyt le. Az új részvénytársaság alaptőkéjéből tíz milliót jegyezték az intézetek és a gabonakereskedő-cégek. 10 milliót az állam jegyzett. A magánosok részére fentartott jegyzések meghaladták a 10 milliót, úgy, hogy az alakuló-gyűlésen a jegyzések egyharmadát törölni kellett.

Az alakuló közgyűlésen br. Harkányi János kereskedelemügyi miniszter elnök. A közgyűlés megálapította az alapszabályokat, melyek még a kormány jóváhagyására várnak. Az alapszabályok szerint, amelyek tulajdonképpen külön rendeleten alapulnak, az elnököl és az igazgatóság tagjait a kormány nevezi ki. Kineveztettek: elnöknek Schmidt József ny. államtitkár, igazgatóság tagoknak pedig:

Balogh Elemér, Bódy Tivadar, Emich Gusztáv, Garami Elemér, Grün János, Klein Gyula, Langfelder Ede, Jeszenszky Pál, Kiszely Gyula, Rubinek Gyula, Serbán János, boglári Simon Jakab udv. tan. és Végh Károly. A felügyelő bizottság tagjaivá választottak: dr. Fekete Ignác, Hartmann Béla, Meskó Pál, Tóth Jenő.

A közgyűlés után az igazgatóság Schmidt József elnöklésével alakuló ülését tartotta, amelyen alelnökké gróf Somssich János, báró Hatvany Károly és Sándor Pál választották meg. A részvénytársaság vezérigazgatója Russo Éliás lett, aki eddig a fiúmei rizshántológár igazgatója volt.

Középkorú, hadmentes, nős, kiscsaládu.

gyakorlati gazdatiszt

23 évi általános jó praxissal és bizonyítvánnyal, ki egy 3000 holdas birtokot önállóan kezelt,

azonnalra tisztí vagy ispáni állást keres.

Beszél magyarul és románul.

Cimét megmondja a kiadóhivatal.

3193

A LAPFELÜGYELŐ BIZOTTSÁG FELÜGYELETE MELLETT

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ

TOKAJI LÁSZLÓ

A LAP AZ ERDELYI GAZDASÁGI EGYLET TULAJDONA

— A MAGYAR —

JELZÁLOG HITELBANK

KOLOZSVÁRI KÉPVISELŐSÉGE

(Jókai-u. 2. sz. I. emelet.)

FÖLDBIRTOKRA

és a nagyobb városokban fekvő

H A Z A K R A

15 évtől 65 évig terjedő törlesztéssel

LEGOLCSÓBB KÖLCSÖNÖKET NYUJT

A jelzálogul felajánlott erdélyrészi ingatlanok értékére és a megszavazandó kölcsön összegére nézve

AZ ERDELYI GAZDASÁGI EGYLET bizalmi férfiai adnak véleményyt.

A KÉPVISELŐSÉG ELFOGAD

TAKARÉK-BETÉTEKET

és előnyösen kamatoztat.

Telefonszám 27.

3001

MIKROSOL

SZAGTALAN LEGJOBB SZER

Házigomba ellen a legolcsóbb

EPÜLET-ÉS ACSFAK

Impregnálás

Egyedüli gyártói

LUTZ EDE ÉS TÁRSA

BUDAPEST VII. ÖRNAGY U. 4.

Hatása biztos

Páratlan

a maga nemében!

Ajánlattal és prospektussal szívesen szolgálnak egyedüli gyárosai:

Lutz Ede és Társa

festékgyárak 3010 IV.

BUDAPEST, VII., Örnagy-utca 4.

3000

Zsákot, Zsineget,

ponyvát, szőlőkötöző fonalat vásároljon a

32 év óta legmegbízhatóbbnak elismert

FISCHER-féle zsák- és ponyvagárban Budapest,

V., Nádor-utca 31-33. szám.

Kévekötelek, PONYVAKÖLCSÖNZOINTÉZET Kérjen ajánlatot

Drága a benzin és kevéssé.

A legolcsóbb és legbiztosabb üzemgép a

SZAB. ASTRA gázlokomobil,

mert kb. 450 gr. faszenet fogyaszt óralóerőnként és hazai faszéntermelésünk korlátlan.

A Magyar Királyi Államvasutak Gépgyárának Vezér-ügynöksége Budapest, Vilmos-császár-ut 32. szám.